

Barbara Albiniak, Dorota Wróblewska

*Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
Departament Monitoringu, Ocen i Prognoz*

WSPÓŁPRACA GŁÓWNEGO INSPEKTORATU OCHRONY ŚRODOWISKA
Z EUROPEJSKĄ AGENCJĄ ŚRODOWISKA ORAZ ŹRÓDŁA
POZYSKIWANIA DANYCH

Wstęp

Za koordynację współpracy z Europejską Agencją Środowiska (EAŚ) odpowiedzialny jest, z upoważnienia Ministra Środowiska, Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Koordynacja ta jest realizowana poprzez reprezentowanie Polski w organie decyzyjnym Agencji – Management Board (dalej zwanym Zarządem) oraz poprzez pełnienie funkcji krajowego punktu kontaktowego ds. współpracy z Agencją w ramach EIONET – Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska.

Europejska Agencja Środowiska jako źródło informacji o środowisku dla Europy

Europejska Agencja Środowiska została ustanowiona Rozporządzeniem Rady 1210/90/EEC w sprawie utworzenia EAŚ i Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska – IONET (6) wprowadzonym w życie 30 listopada 1993 r. jako prawnie niezależna jednostka Wspólnoty. Nowelizacja Rozporządzenia w 1999 r. (933/1999/EEC) wzmocniła rolę Agencji jako Referencyjnego Centrum Informacji o Środowisku, doprecyzowała obowiązki Agencji w stosunku do Komisji Europejskiej i obowiązki krajów członkowskich w stosunku do Agencji (7). Nadrzędnym celem Agencji jest wspieranie zrównoważonego rozwoju i pomoc w osiągnięciu poprawy stanu środowiska w Europie poprzez dostarczanie ośrodkom decyzyjnym i społeczeństwu aktualnych, odpowiednich do potrzeb i wiarygodnych informacji o środowisku.

Zgodnie z art. 2 ww. Rozporządzenia do zadań Agencji należy między innymi:

- dostarczanie Wspólnocie i Krajom Członkowskim obiektywnych informacji niezbędnych do planowania i wdrażania właściwej i skutecznej polityki środowiskowej; w szczególności dostarczanie Komisji Europejskiej informacji potrzebnych do realizacji jej zadań obejmujących identyfikowanie, przygotowywanie i ocenę przedsięwzięć i ich podstaw prawnych w dziedzinie środowiska;
- uczestnictwo w monitorowaniu działań na rzecz środowiska poprzez wspieranie zadań dotyczących raportowania;

- koordynacja działań Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (EIONET), której celem jest gromadzenie, analiza, ocena i zarządzanie danymi oraz informacją we współpracy z agendami UE, krajami członkowskimi, organizacjami międzynarodowymi;
- upowszechnianie informacji środowiskowej wśród społeczeństwa, także za pomocą technologii teleinformatycznych.

Europejska Sieć Informacji i Obserwacji Środowiska

Wypełnianie przez Europejską Agencję Środowiska jej misji możliwe jest jedynie przy ścisłej współpracy z krajami członkowskimi. Współpraca ta realizowana jest poprzez Europejską Sieć Informacji i Obserwacji Środowiska (EIONET) – partnerską sieć instytucji krajowych odpowiedzialnych za informację o środowisku i współpracujących z tymi instytucjami ekspertów, której zadaniem jest zapewnienie przepływu danych, informacji i wiedzy pomiędzy krajami członkowskimi i Agencją oraz wewnątrz kraju w ramach krajowych struktur EIONET.

Elementami sieci EIONET są:

- na poziomie europejskim:
  - Europejska Agencja Środowiska;
  - 5 Europejskich Centrów Tematycznych (European Topic Centres – ETC) – konsorcja składające się z kilku instytutów naukowo-badawczych specjalizujące się w określonej tematyce: woda, powietrze i klimat, odpady i przepływy materiałowe, przyroda i bioróżnorodność, powierzchnia ziemi; są one wyłaniane w drodze konkursu i działają na podstawie 4-letnich kontraktów zawieranych z EAŚ;
- na poziomie krajowym:
  - Krajowe Punkty Kontaktowe (National Focal Points – NFP) koordynujące działania na poziomie kraju i jednocześnie odpowiedzialne za kontakty z Agencją;
  - Krajowe Centra Referencyjne (National Reference Centre – NRC) – jednostki merytoryczne odpowiedzialne za realizację określonych zagadnień w ramach bloków tematycznych, wewnątrz kraju współpracujące z KPK, a na zewnątrz współpracujące z ETC.

W pracach sieci EIONET na poziomie krajowym biorą udział (pełnią rolę krajowego centrum referencyjnego) przedstawiciele administracji: resortu środowiska, transportu, gospodarki i rolnictwa oraz instytutów naukowo-badawczych.

Zakres działań Europejskiej Agencji Środowiska (EAŚ)

Europejska Agencja Środowiska realizuje swoje zadania w ramach wieloletniego programu EAŚ – „Strategia EAŚ na lata 2004–2008” (8). Cele EAŚ zawarte w tym dokumencie są zgodne z priorytetami VI wspólnotowego programu działań w zakre-

sie środowiska naturalnego (9). Agencja działa w czterech głównych obszarach tematycznych dotyczących:

1. Zmiany klimatu. Agencja prowadzi działania wspierające Wspólnotę w zakresie wdrażania priorytetu nr 1 polityki UE dotyczącego klimatu poprzez ocenę postępów w osiąganiu przez Wspólnotę i poszczególne kraje celów zawartych w Protokole z Kioto i innych regulacjach UE, analizę jakości danych krajowych, analizę scenariuszy redukcji emisji gazów cieplarnianych we współpracy z CAFE (strategia tematyczna Clean Air for Europe) i EUROSTAT, oceny oddziaływań i adaptacji do zmian klimatu, wsparcie dla wdrażania handlu emisjami oraz publikację raportów.

2. Różnorodności biologicznej i zagospodarowania przestrzeni. Agencja wspiera działania Wspólnoty mające na celu powstrzymanie do roku 2010 procesu utraty różnorodności biologicznej, opracowanie i wdrażanie infrastruktury danych przestrzennych w zakresie powierzchni ziemi, wód i różnorodności biologicznej. EAŚ we współpracy z EIONET uczestniczyła w opracowaniu metodyk dla monitorowania i sprawozdawczości w odniesieniu do gatunków, siedlisk i regionów biogeograficznych oraz wskaźnika finansowania ochrony bioróżnorodności w skali UE i na poziomie krajów członkowskich. We współpracy z Komisją Europejską i Europejską Agencją Kosmiczną oraz w konsultacji z EIONET, EAŚ podjęła prace nad kolejną aktualizacją bazy danych o powierzchni ziemi Corine Land Cover 2000.

3. Zdrowia i jakości życia. Agencja prowadzi prace dotyczące narzędzi do oceny skutków zdrowotnych różnych zagrożeń środowiskowych związanych z zanieczyszczeniami wód, powietrza, gleb i analiz ryzyka związanego z chemikaliami, hałasem i innymi czynnikami. W tym celu kontynuuje prowadzenie baz danych dotyczących jakości powietrza oraz monitorowanie wdrażania ramowych dyrektyw UE w zakresie powietrza, wody, hałasu i Natury 2000, między innymi, poprzez oceny dotrzymania na obszarze UE standardów jakości środowiska. Agencja, w konsultacji z KPK/EIONET, opracowała wstępne studium na temat monitoringu chemikaliów w środowisku, którego celem było zbadanie możliwości oceny wpływu substancji chemicznych nie objętych dyrektywami UE na ekosystemy i zdrowie. EAŚ włączyła się również w realizację strategii morskiej UE poprzez podjęcie prac nad opracowaniem paneuropejskiej oceny środowiska morskiego.

4. Zrównoważonego wykorzystania surowców naturalnych i gospodarki odpadami. Agencja podejmuje działania w zakresie promowania dobrych praktyk, prowadzenia bazy danych dotyczących gospodarki odpadami oraz monitorowania celów UE w zakresie materiałochłonności gospodarki, odzysku i recyklingu, przepływów materiałowych, uczestnicząc także w pracach analitycznych na rzecz strategii tematycznej dotyczącej zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych.

Ponadto Agencja wspomaga prace na rzecz zrównoważonego rozwoju i innych procesów politycznych. EAŚ zgodnie z mandatem wynikającym z Rozporządzenia 1210/90/EEC (6) kontynuowała projekty związane z oceną efektywności działań na rzecz ochrony środowiska we Wspólnocie w kontekście nowej polityki społeczno-gospodarczej, a także w aspekcie poszerzenia UE i globalizacji. Wynikiem tych prac

jest opracowany w roku 2005 raport SOER2005 „Środowisko Europy – Stan i Prognozy”, zawierający zintegrowane oceny środowiskowe, analizy wskaźnikowe oraz oceny krajowe.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska jako Krajowy Punkt Kontaktowy do współpracy z EAŚ

Od roku 2005 realizacja współpracy Polski jako kraju członkowskiego UE z Agencją odbywa się na podstawie Rozporządzenia Rady 1210/90/EEC (ze zmianami¹).

Realizacja współpracy z EAŚ na poziomie krajowym odbywa się poprzez (4):

- organizację i koordynację krajowej struktury EIONET,
- udział w europejskich sieciach monitoringowych,
- dostarczanie danych w ramach priorytetowego strumienia danych (PDF) i innych danych na prośbę Agencji,
- weryfikację i opiniowanie raportów, opracowań, wskaźników i innych „produktów” EAŚ,
- uczestnictwo w spotkaniach EIONET i Zarządu Agencji.

System Państwowego Monitoringu Środowiska jako źródło danych o stanie środowiska w Polsce dla EAŚ

Istotne źródło informacji o stanie środowiska w Polsce stanowi system Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), który został utworzony ustawą z dnia 20 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 1991 r., nr 77, poz. 335 z późn. zm.) w celu zapewnienia wiarygodnych informacji o stanie środowiska. PMŚ, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r., nr 129, poz. 902 z późn. zm.), stanowi systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku na potrzeby wspomagania działań na rzecz ochrony środowiska poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o jego stanie.

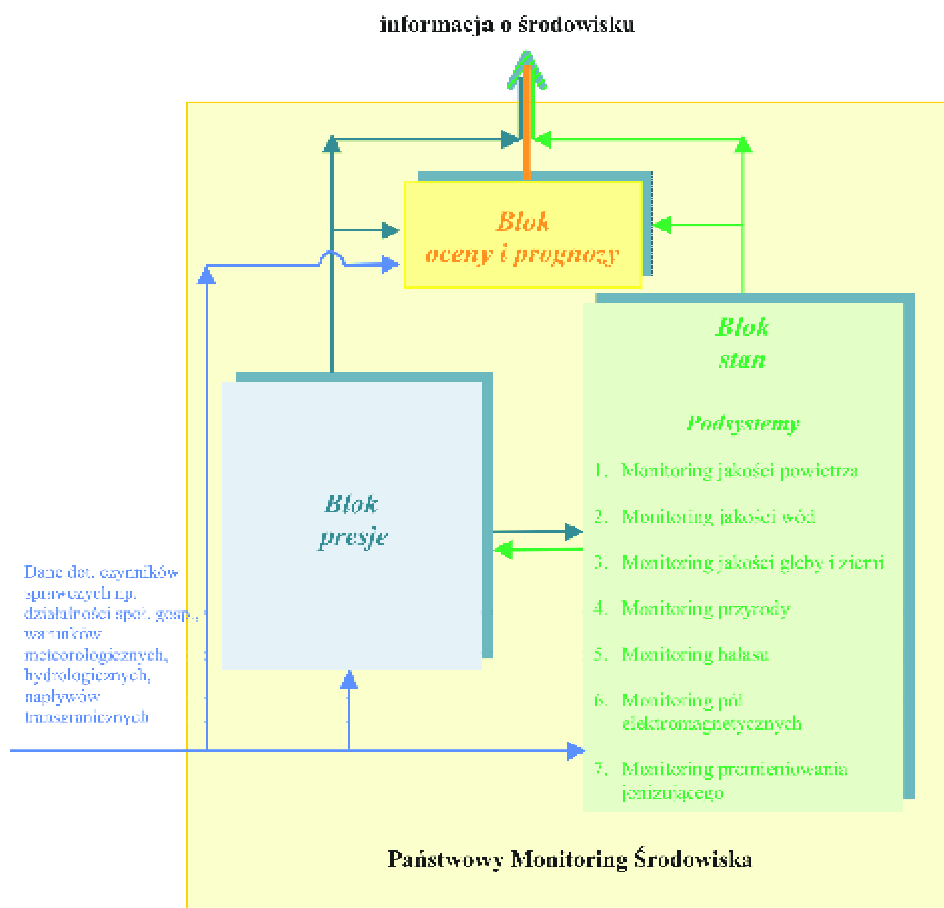
Zgodnie z aktualnym programem PMŚ na lata 2007–2009 (5) zatwierdzonym przez Ministra Środowiska w dniu 20 grudnia 2006 r. system PMŚ składa się z trzech bloków:

- presje (pozyskiwanie i gromadzenie informacji o źródłach i ładunkach substancji odprowadzanych do środowiska),
- stan (pozyskiwanie, gromadzenie, analizowanie i upowszechnianie informacji o poziomach substancji i innych wskaźników charakteryzujących stan poszczególnych elementów przyrodniczych),

---

¹ Do maja 2004 r. współpraca Polski z EAŚ odbywała się na podstawie „Porozumienia między Wspólnotą Europejską a Rzeczpospolitą Polską w sprawie uczestnictwa w Europejskiej Agencji Środowiska oraz Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji”, ratyfikowanego po stronie Wspólnotowej 18 czerwca 2001 r. w drodze Decyzji Rady UE Nr 2001/583/EC, a po stronie polskiej na podstawie ustawy z dnia 10 maja 2002 r. (Dz. U. Nr 115, poz. 994). Z dniem akcesji Porozumienie wygasło.

- oceny i prognozy określające rodzaje i intensywność oddziaływania na środowisko za pomocą wybranych wskaźników środowiskowych lub jeszcze wyraźniej wskaźników zrównoważonego rozwoju (rys. 1).

Rys. 1. Struktura Państwowego Monitoringu Środowiska

Europejska Agencja Środowiska określiła zbiór priorytetowych strumieni danych, które regularnie przekazywane są przez państwa członkowskie. Zakres przekazywanych informacji określany jest w rocznych planach pracy Agencji. Ponadto do Agencji przekazywane są informacje i sprawozdania wynikające z innych obowiązków, m.in., wspólnotowych aktów prawnych oraz umów i konwencji międzynarodowych.

Priorytetowe strumienie danych obejmują zagadnienia dotyczące:

- jakości powietrza:
  - dane ze stacji monitoringu powietrza reprezentujących największe polskie miasta, a także obszary wiejskie oraz informacje o sieciach i stacjach pomiarowych;

- dane o przekroczeniach stężeń ozonu za okres kwiecień – wrzesień, aktualizowane miesięcznie oraz raport sezonowy;
- dane bilansowe o emisjach zanieczyszczeń do powietrza w formie, w jakiej przesyłane są do baz danych konwencji genewskiej i konwencji w sprawie zmian klimatu;
- ochrony przyrody:
  - dane na temat krajowych obszarów chronionych;
- jakości wód:
  - dane ze 136 stacji monitoringu rzek i 10 jezior reperowych;
  - dane dotyczące jakości wód z punktów zlokalizowanych w trzech głównych zbiornikach wód podziemnych;
  - dane dotyczące jakości środowiska morskiego Bałtyku;
- ochrony powierzchni ziemi:
  - dane o wielkoobszarowych zanieczyszczeniach gleb.

Powyższe informacje są wykorzystywane do aktualizacji podstawowego zestawu wskaźników dotyczących środowiska, które tworzą podstawę raportów i ocen EEA. Źródłem tych danych jest Państwowy Monitoring Środowiska (PMŚ); za przygotowanie danych w odpowiednich formatach odpowiada Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, współpracując w tym zakresie z odpowiednimi resortami środowiska oraz instytucjami naukowo-badawczymi. Wszystkie dane krajowe objęte priorytetowym strumieniem danych przekazywane są w określonych formatach i terminach poprzez umieszczenie ich przez krajowy punkt kontaktowy bezpośrednio na serwerze Agencji w Centralnym Repozytorium Danych (Central Data Repository – CDR) pod adresem <http://cdr.eionet.eu.int/pl>.

Produkty, projekty i inicjatywy EAŚ

Na podstawie danych i informacji przekazywanych przez kraje członkowskie do EAŚ w ramach priorytetowych strumieni danych oraz przekazanych już w ramach zobowiązań wewnątrz UE lub międzynarodowych Agencja opracowuje różnego typu produkty mające na celu wsparcie zarządzania środowiskiem na poziomie europejskim. Produktami Agencji są zintegrowane analizy i oceny problemów środowiskowych w kontekście integracji sektorowej i zrównoważonego rozwoju, poradniki i wytyczne, bazy danych oraz narzędzia informatyczne. Analizy i oceny wykonywane są najczęściej metodą wskaźnikową w oparciu o model DPSIR (Driving Forces/czynniki sprawcze – Pressures/presje – State/stan – Impact/oddziaływanie – Response/środki przeciwdziałania). Oceny i raporty techniczne są upowszechniane w formie drukowanych publikacji; jednocześnie wszystkie wyniki działalności Agencji są udostępniane za pomocą serwisu internetowego: <http://www.eea.europa.eu/>.

Za najbardziej interesujące w zakresie tematyki rolnośrodowiskowej należy uznać bazowy zestaw wskaźników (Core set of indicators), kolejną aktualizację bazy danych o powierzchni ziemi Corine Land Cover 2000, projekt IRENA oraz projekt dotyczący HNV farmland.

Bazowy zestaw wskaźników – Core Set of Indicators (CSI)

EAS, podobnie jak i inne organizacje (np. OECD, UNEP), uznała, iż dogodną formą komunikowania decydentom i społeczeństwu informacji na temat postępu i zagrożeń w realizacji celów polityki ekologicznej są odpowiednio dobrane zestawy wskaźników. W marcu 2004 roku przyjęty został przez Zarząd Agencji bazowy zestaw 37 wskaźników (CSI-Core Set of Indicators), oparty na modelu DPSIR. CSI obejmuje 5 tematów (powietrze wraz z warstwą ozonową i klimatem, odpady, woda, bioróżnorodność i powierzchnia ziemi) oraz 4 sektory (rolnictwo, transport, energetyka i rybołówstwo). W marcu 2005 r. opublikowany został przewodnik metodyczny po CSI, a w portalu EAS funkcjonuje system informatyczny do obsługi CSI (IMS – Indicator Management System) połączony z systemem zasilania danymi: <http://themes.eea.eu.int/IMS/CSI>. Dla każdego wskaźnika opracowany jest arkusz informacyjny (indicator's fact sheet) zawierający opis problemu, odniesienie do odpowiednich dokumentów politycznych lub prawnych UE (strategii, dyrektyw itp.) i ilościowo określonego celu (jeśli został zdefiniowany, np. w postaci wskaźnika odzysku odpadów, redukcji emisji w stosunku do poziomu odniesienia itp.), opis źródeł danych i status ich wiarygodności. Arkusze te są aktualizowane przez ETCs i weryfikowane przez EIONET.

Corine Land Cover (CLC)

W 2006 roku Europejska Agencja Środowiska podjęła prace nad kolejną aktualizacją bazy danych CLC, która zawierać będzie informacje na temat zmian pokrycia powierzchni ziemi w Europie w latach 2000–2006, w tym wysokorozdzielcze zobrazenia satelitarne dla terenów zabudowanych i lasów wykonane dla stanu z roku 2006. Projekt będzie realizowany w ramach tzw. szybkiej ścieżki GMES (Globalny Monitoring na rzecz Środowiska i Bezpieczeństwa) – Land Monitoring.

Komponenty CLC stanowiąc będą:

- IMAGE CLC 2006,
- CLC 2000–2006 changes (zmiany jakie nastąpiły w pokryciu terenu od 2000 do 2006 roku),
- CLC 2006 integrated database (skorygowana baza danych z roku 2000 i zintegrowana za bazą zmian CLC 2000–2006),
- Soil salting layer (warstwa ziemi przepuszczalnej),
- Forest layer (wartwa lasów).

Formy pokrycia terenu wyróżnione w bazie CLC dotyczące terenów rolnych nie ulegną zmianie w stosunku do poprzedniej edycji projektu i obejmują:

- grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających,
- sady i plantacje,
- łąki i pastwiska,
- złożone systemy upraw i działek,
- tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej.

Europejska Agencja Środowiska a rolnictwo

Ważnym elementem w ochronie środowiska naturalnego, a w szczególności różnorodności biologicznej i krajobrazu w Europie jest ochrona cennych obszarów, które są wykorzystywane rolniczo, stąd wiele inicjatyw wiążących tematykę środowiskową z rolnictwem, w których czynny udział bierze Europejska Agencja Środowiska (1-3).

Jedną z nich jest projekt **IRENA** (Indicator Reporting on the Integration of Environmental Concerns into Agriculture Policy), w ramach którego opracowano listę 35 wskaźników rolnośrodowiskowych opisujących powiązania pomiędzy środowiskiem a rolnictwem (2). W ramach tego projektu współpracowały niektóre Dyrekcje Generalne Komisji Europejskiej (DG Rolnictwo i Rozwój Obszarów Wiejskich, DG Środowisko, Eurostat i DG Wspólne Centrum Referencyjne – *Joint Research Centre*) i Europejska Agencja Środowiska, która koordynowała projekt. Szczegółowe informacje na temat projektu oraz publikacje z nim związane można znaleźć pod adresem : <http://webpubs.eea.eu.int/content/irena/index.htm>.

Kolejną inicjatywą jest **HNV farmland** (High Nature Value farmland), jest to projekt EAS oraz Joint Research Centre (1). Koncepcja opracowania HNV ma na celu inwentaryzację cennych obszarów przyrodniczych wykorzystywanych rolniczo oraz ochronę naturalnego dziedzictwa związanego z tradycyjnym krajobrazem rolniczym. W Europie w ostatnich dekadach różnorodność krajobrazów rolniczych bardzo poważnie zmalała. Obserwowana w dużej skali intensyfikacja rolnictwa nie sprzyja zachowaniu tego dziedzictwa oraz powoduje zmniejszenie ilości cennych seminaturalnych siedlisk, gatunków roślin i ptaków związanych z tymi siedliskami. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych na obszarach rolniczych jest ważnym elementem w ochronie i powstrzymaniu utraty różnorodności biologicznej do 2010 roku. Jednym z narzędzi, które powstały do tego celu są obszary cenne przyrodniczo (High Nature Value – HNV). Więcej informacji na temat projektu można znaleźć na stronach: <http://eea.eionet.europa.eu/Public/irc/envirowindows/hnv/information>.

Kolejnym projektem jest **SEBI 2010** (Streamlining European 2010 Biodiversity Indicators), jest to inicjatywa ETC Bioróżnorodność, działającego w ramach EIONET. Celem SEBI 2010 jest opracowanie wskaźników różnorodności biologicznej, które będą opisywać i informować o osiągnięciu tzw. celów 2010 (są to cele, których realizacja ma powstrzymać utratę różnorodności biologicznej do roku 2010). W propozycji SEBI 2010 jest wiele wskaźników rolnośrodowiskowych. Między innymi są to wskaźniki:

- trendy w uprawach roślin (*cropland trends*),
- trendy w różnorodności genetycznej zwierząt domowych (*trends in genetic diversity of domestic animals*),
- ekosystemy rolnicze, w których są wykorzystywane sposoby produkcji zgodne z zasadami zrównoważonej gospodarki rolnej (*area of agricultural ecosystems under sustainable management*),
- obszary HNV,

– ptaki krajobrazu rolniczego (*farm bird index*).

Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronach: <http://biodiversity-chm.eea.europa.eu/information/indicator/F1090245995>

Podsumowanie

Jak wynika z powyższej prezentacji zagadnień do realizacji inicjatyw podejmowanych przez Europejską Agencję Środowiska nie wystarczą dane pochodzące bezpośrednio z obserwacji środowiskowych. Muszą być one uzupełniane przez dane pochodzące z innych źródeł i sektorów, w tym także z rolnictwa.

Literatura

1. Europejska Agencja Środowiska: High Nature Value farmland. EEA report No 1/2004.
2. Europejska Agencja Środowiska: Agriculture and environment in EU – 15 – the Irena indicator report. EEA report No 6/2005.
3. Europejska Agencja Środowiska: EEA Briefing 2006.01.
4. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: Europejska Agencja Środowiska w roku 2005 – udział Polski w realizacji jej zadań. Warszawa, 2006.
5. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2007–2009. Warszawa, 2006.
6. Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1210/90 z maja 1990 r. w sprawie ustanowienia Europejskiej Agencji Środowiska oraz Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (Dz. U. L 120 z 11.05.1990 r., s. 1-6; PL rozdział 15, t. 1, s. 396).
7. Rozporządzenie Rady (EWG) nr 933/1999 z dnia 29 kwietnia 1999 r. zmieniające rozporządzenie (EWG) nr 1210/90 w sprawie ustanowienia Europejskiej Agencji Środowiska oraz Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (Dz. U. L 119 z 5.05.1999 r., s. 1-4, PL rozdział 15, t. 4, s. 143).
8. Strategia Europejskiej Agencji Środowiska na lata 2004–2008. Biuro Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, Luksemburg, 2003.
9. VI wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego ustanowiony Decyzją 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. ustanawiającą szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego (Dz. U. L 242 z 10.09.2002 r., s. 1-15, PL rozdział 15, t. 7, s. 152).

Adres do korespondencji:

mgr Barbara Albiniaak
mgr Dorota Wróblewska
Departament Monitoringu, Ocen i Prognoz
Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa
tel.: (022) 579-29-00
e-mail: b.albiniaak@gios.gov.pl

